

PISMO KIELECKIEGO OKR. ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO.

Nr. 1. KIELCE, MAJ 1919 ROKU. Nr. 1.

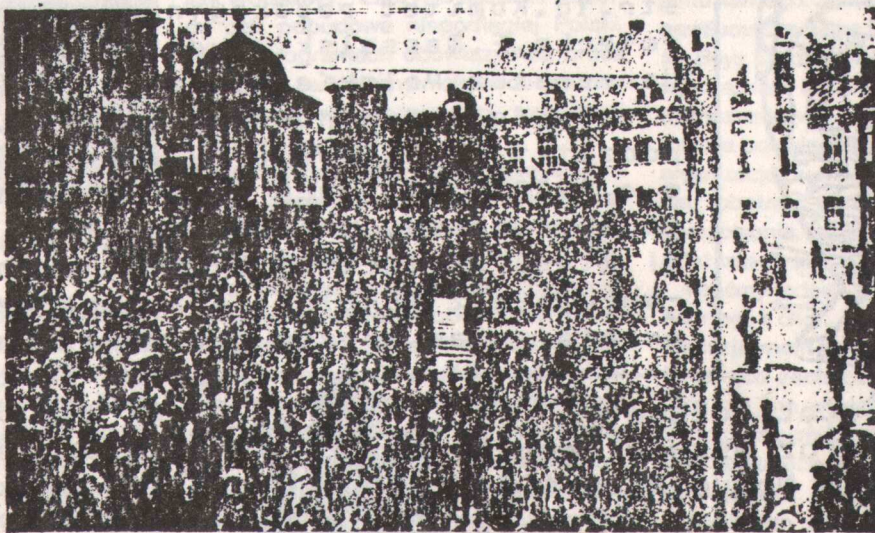
Harcerstwo w Ziemi Kieleckiej.

I. Męskie.

Praca harcerska w okręgu Kieleckim (mniej więcej granice b. gubernji) rozpoczęła się pod koniec r. 1912. Powstała wtedy tajna drużyna skautowa im. pułk. Czachowskiego w 7-mio klasowej Szkole Handlowej Kieleckiej i podlegała Nacz.

Kom. Skautowej w Warszawie, oczywiście również tajnej. Praca konspiracyjna stwarzała z jednej strony bardziej ideowy materiał, z drugiej jednak dawała pole niektórym jednostkom do zaspakajania swych nieuzasadnionych ambicji i wprowadzała wskutek tego do atmosfery harcerskiej swary i waśnie prywatne. Mimo to drużyna rozwijała się pomyślnie. Odbyto nawet harcerską wycieczkę do Sandomierza.

Na wiosnę 1914 r. drużyna liczyła do

Na Placu Katedralnym w dniu 3-go maja 1916 roku.

HISTORIA Z.H.P. ...

Dochodzą już wiadomości iż na rok 1985-ty, rok 75-lecia powstania Ruchu Harcerskiego na ziemiach Polskich, czynione są przygotowania w kierunku opracowania i wydania Historii Związku Harcerstwa Polskiego w Kanadzie.

Jest to ważny fakt, przypominający jednocześnie o tym, iż owa praca powinna objąć zakres swoim najdalsze wiadomości z dziejów harcerstwa w Kanadzie przed 1939 rokiem poprzez lata ub. wojny oraz okresu, pełnego jej rozwoju datującego się od 1948 roku do chwili obecnej. Opracowanie takie powinno być wykonane fachowo i stać się automatycznie dokumentem naukowym w tym względzie.

Byłoby bardzo wskazane aby Okręgi pracy harcerskiej w takich krajach jak: Australia, Anglia, Francja i Stany Zjednoczone AP., poczyniły podobne opracowania.

Wówczas Związek Harcerstwa Polskiego p.g.Kraju miałyby na swoim koncie zasadniczy dorobek, godny pamięci Twórców tego Ruchu: Andrzeja i Olgi Małkowskich.

=====
OKŁADKA... "NASZ DRUH". Pismo Kieleckiego Okr. (ggu) Związku Harcerstwa Polskiego. Nr.1. Maj. 1919 r. Kielce. Druk. Zdj. S. Rys: 3. Wym: 217x180 mm str. 16. Komitet redakcyjny: J. Kłodawki, B. Knicho-wiecka, E. Massalski. Wyd.: Inspektorat Okręgowy Harcerstwa Polskiego, Kielce Polska. *

W pierwszym numerze obszernie omawia się początki pracy: harcerzy w r. 1912 i harcerek w r. 1913 w Kielcach i okolicy. Dh. Jędrzej Gier-tych, ówczesny instruktor IV K.D.H. i uczeń VI klasy Kieleckiej Szkoły Relanej, opisuje sprawozdania z lokalnej pracy harcerskiej. Inni omawiają tam sprawy bierzące oraz zagadnienia pracy instruktorskiej. Jest tam dział Oficjalny oraz informacyjny. Pismo ukazywało się w latach: 1919-1924. *

Pogodnych Świąt Bożego
Narodzenia oraz Wszystkiego
Najlepszego w Nowym Roku 1984

archiwum
harcerskie.pl

Z kart Historii Związku Harcerstwa Polskiego

Małgorzata Wojnowska

**Andrzej
i Olga
Małkowscy**

pierwsze małżeństwo harcerskie

Zdjęcie ślubne Olgi z Drahonowskich i Andrzeja Małkowskiego

Natura moja nie знала dotąd ani takiego parcia do pracy, ani też uczucia szczęścia... - tak pisał w liście do Olgi Drahonowskiej 22-letni Andrzej Małkowski. Kiedy spotkali się po raz pierwszy, nie przypuszczali, że odąd ich wspólne życie stanie się częścią historii polskiego harcerstwa. On był wówczas słuchaczem Uniwersyte-

tu Lwowskiego, ona - absolwentką Konserwatorium.

Należeli do pokolenia zrodzonego w niewoli, któremu dane było walczyć zwycięsko o niepodległą Polskę.

Była zima 1910 roku. Poznali się na zebraniu lwowskich „Elsów”, związku akademickiego propagującego moralne odrodzenie społeczeństwa (zwłaszcza poprzez abstynencję).

Działali wówczas pod trzema zaborami tajnie i jawne organizacje młodzieżowe o rozmaitym charakterze i odcieniach: „Sokół”, „Euleteria-Wyzwolenie”, „Zawrzewie”, później „Strzelec”. Polski Związek Wojskowy... Łączący je wszystkie wspólne cele: odbudowa niepodległej Polski. W ich programach obowiązywała praca nad sobą, nad własnym charakterem, nad doskonaleniem sprawności wojskowej i fizycznej.

Każda z tych organizacji pociągała Andrzeja, akceptował ich program, ale żadna nie zadawała w pełni. Miał niespokojną, dynamiczną naturę, umysł chłonny, zainteresowania szerokie. Pociągała go matematyka, języki obce, sport, historia, pedagogika... Trawił niestanny materiał, pogłębiał wiedzę. Jak każdy młody człowiek dyskutował, rozmyślał, czytał, uprawiał sport, ale wciąż szukał. Szukał programu, który pochłoniąłby go bez reszty.

Dotarła w owym czasie do Lwowa wiadomość o powstaniu w Anglii ruchu mło-

dziezowego zwanego skautingiem. „Ślwo wo Polskie” zamieściło w listopadzie 1909 roku artykuł Edmunda Naganowskiego (dziennikarza polskiego mieszkającego stale w Anglii) o książce generała Boden Pawella *Scouting for Boys*. Artykuł wzbudził żywe zainteresowanie Zarzwiązków i Sokolów. Obie organizacje zaczęły stosować opisywany system wychowawczy w praktyce.

Wówczas, gdy się zrodził, czym był skauting przede wszystkim dla polskiej młodzieży żyjącej pod zaborami? Przecież nie tylko atrakcyjnym sposobem spędzania czasu. Kształtował ludzi o wysokiej moralności, sprawnych i inteligentnych, radzących sobie we wszystkich okolicznościach, rycerskich i walczących o lepszy świat. Takich ludzi potrzebowała przyszła Polska.

Dla Andrzeja Małkowskiego skauting spłótił się z ideą walki o niepodległość w nierozdzielna całość. Takiego programu poszukiwał, taki mógł przyciągnąć.

Ze skautingiem zetknął się w dość niezwykłych okolicznościach. Za spótnienie na zarzawiacie ćwiczenia stanął do raportu karnego. Jako karę otrzymał rozkaz przelumaczenia na język polski *Scouting for Boys*. Lektura książki podnieciła jego wyobraźnię. Strzelił, samarytanka, terozozawstwo - oto sprawności potrzebne polskiej młodzieży! Oto wreszcie organizacja, w której obok studenta stanie robotnik, która pogodzi rozmaite ugrupowania, połaczy jedną ideą młodzież trzech zaborów.

Wróćmy jednak do zimowych spotkań Andrzeja i Olgi. Andrzej, odnoszący się z entuzjazmem do czytanej właśnie książki, gorąco zachęca Olę do tej lektury. Olga nie zna angielskiego, jednak przy pomocy słownika przedziiera się przez tekst i po trzech miesiącach płynnie czyta po angielsku. Chłonie lekturę, rozmowy z Andrzejem zapalają i jej wyobraźnię.

Pierwszy numer pisma starszyny harcerek poza granicami Kraju, pt: "Ognisko harcerek" [1] na rok 1983-ci, ukazał się po raz pierwszy za ubiegie 18 lat publikacji tego wydawnictwa, jako numer podwójny. Powodem tego jest chyba fakt iż założono tam tekst referatu prof. dra. Wiktora Szaryńskiego hm., jaki wygłosił On na ostatnim Zjeździe ZHP p.g. Kraju odbytym w Belgii, 1982 roku.

W tym numerze "Ogniska harcerek", ks. Feliks Wojciech Bednarski, OP., pisze ga wędę pt: "Wychowanie religijne w Harcerstwie". Wskazuje On tam na fakt, iż młodzież w harcerstwie jest 'niemal cała' katolicka, więc nauki oraz wychowanie religijne w tym Ruchu są związane z nim przez ten naturalny fakt wiary członków w harcerstwie. Niekiedy On bardzo, do dalszego prowadzenia w wychowaniu tej młodzieży, tych nauk. + Druhna Jozia Hermaszewska ogłosiła artykuł pt.: "Gotowość woli" a służba harcerek". Powiada w nim przede wszystkim o woli wychowawczej instruktorek, podkreślając wagę - ność powiedzenia że: "Nie ma różnicy między tym, co się mówi, a tym co się robi". Ważne jest również, zdaniem Autorki, wychowanie współczesnej instruktorki w poczuciu tradycji harcerek. + Podano do wiadomości iż Rada Koordynacyjna Polonii Wolnego Świata postanowiła ogłosić rok 1983-ci, "Rokiem książek i prasy polskiej". Na tym końcu się zasadniczy numer "Ogniska" na dziesięciu stronach pisma.

Na druga część tego zeszytu przypada pismo pt: "ZHP Biuletyn Informacyjny Naczel - nictwa". Na wstępie, podano tam iż od dnia 1-go stycznia 1983 roku, Kapelanem Naczel - nym ZHP p.g. Kraju, mianowany został ks. prałat Zdzisław Peszkowski, hm. Podano również iż dr. h.c. Helena Karasińska, długoletnia przewodnicząca ZHP we Francji odzna - czona została tam medalem "de la Jeunesse et des Sports". Odnutowano iż p hm. Władysław Szwender z Edmonton, Kanada, wybrany został do Parlamentu Prowincjonalnego w Al - berta. W ramach akcji pomocy dla Kraju, ZHP w Kanadzie przekazało sumę \$10.000,00, uzyskana ze sprzedaży specjalnego znaczka, a m. St. Harcerski "Kraków" z St. Gathar - rines, Ont., przekazała na żywność dla Polaków sumę \$1.600,00. Obserwacje sprawdzane są a - mieszczone z odbytego w Australii, Złoty Okręgu ZHP odbytego w terminie: 8-22 sty - czeń 1983 roku na 'Bielanach' pod Sydney. W Złocie udział wzięło 224 harcerek, har - cery i zachów. Okręg ZHP Australia liczył w tym czasie 633 osoby. Również w tym czasie odbył się Zjazd Okręgu ZHP Australia [17-18.ii.1983] gdzie na Przewodniczącą Zarządu wybrany został p hm. Stefan Janus. Wizytować w tym czasie [9.1.-4.ii.83.]

ognisko
HARCEREK

ORGAN
STARSZYNY
HARCEREK
Rok 19 Nr 2
STYCZEŃ
CZERWIEC
1983
Cena 50p

WYCHOWAWCA W ŚWIECIE

WSPÓLCZESNYM [2]

to tytuł refe - ratu wygło - szonego na fo - rum Zjazdu Ogólnego Związku Harcerstwa Po - lskiego p.g. Kraju, odbytego w Comblain - la - Tour w Belgii, dnia 12 sierpnia 1982 roku, przez prof. dra. Wiktora Szaryńskiego, hm. z Kanady. Autor, profesor psychiatrii, szcze gółowo omówił tam przebiegi rozwoju młó - dzieży, wskazując poprzez liczne przykłady, jak może się do tego przystosować praca ha - rcerska. **

(1) "OGNIŚKO HARCERSKIE" Organ Starszyny Har - cerskiej, Rok. 19. Nr. 1-2, Styczeń-Czerwiec 19 - 83 p. Offset. s. 24. Wyn: 210x160 mm. 2d. j. 10. Eyd Naczelnicztwa ZHP p.g. Kraju, 47 Rutland Gate, London, SW7 1PB, England.

(2) Prof. dr. Wiktor Szaryński, hm. "WYCHOWAWCA W ŚWIECIE WSPÓLCZESNYM". Offset. s. 24. 2d. j. 10. Wyn: 210x160 mm. Wyd: Związek Harcerstwa Pols - kiego. Dodatek do kwartalnika "Ognisko har - cerskie", Nr. 1-2: 1983 r., London, Anglia.

HARCEREK

..... Zawsze z dużym zainteresowaniem czyta się pismo har - cerek pt: "Wzrętek" [1]. Powodem tego jest fakt, iż wszystko co tam jest na - pisane, jest ujęte w stylu otwartym, pe - snym przyjazni i zrozumienia wspó - lnych potrzeb w ich organizacji. Har - carki zwracają się na łamach tego pis - ma do siebie przyjacielsku, po harcer - sku ! W ostatnim numerze tego pis - ma, dhna A. Nowodworska z Londynu, pi szę wspomnienie z pobytu grupy harcerek i harcerek w Austrii, zwiędzając tam mie - jscą historyczne. Wyprawa odbyła się pod wezwaniem: "Szlakiem Sobieskiego" - Wiedeń 5-14. ix. 1983 r. "Podane również zostały pierwsze dane z odbyte latem b.m. w USA - Światowej Konferencji In - struktorek w Palmer, Ma. Konferencja trwała od 28 do 29 i lipca 1983 roku. By - ło tam obecnych 24 instruktorek z 4. W. GKH - 1, Francji - 2, Kanady - 4, W. Brytanii - 5 i USA - 12. Temat Konfer - encji był bardzo obszerny. Poruszano takie zagadnienia: "Cele pracy Wędrow - niczek", "Tradycje i obyczaje w pracy wędrowniczek", "Współpraca z Wędrowni - kami", "Umundurowanie wędrowniczek" - "Naramienniki" = "Stopnie" = "Prawo har - cerskie" i wiele innych. Z pierwszych wypowiedzi uczestniczek tej Konferencji wynika, iż "była dużym sukcesem". Zamieszczo - no również tekst referatu dhny dr. Roma Januszewska, hm. z Kanady, omawiający rolę grupy koleżeńskich w kształtowaniu charakteru w młodzieży. Wspomniano również o obchodach 50-lecia pracy ZHP w Alzacji, Bellwiller. Napisano o pomocy medycznej dla Polski z Anglii, w akcji której, brała udział, bardzo wydatnie organizacja Harcerek i Harcerek. Zwrócono uwagę na myśl zorganizowania, z racji obchodów 75-lecia ZHP, Mu - zeum Harcerskiego na Emigracji. Jednocześnie odnotowano podobne prace czytane w Kraju: zorganizowania Muzeum Harcerskiego, powiadając iż akcja ta "wydaje się na - m bardzo pozytywna i godna poparcia". Z tej przytoczono, podano tam tekst Komunikatu z 11. iv. 1981 r. wydanego w Warszawie, z racji otwarcia tam wystawy "70 lat Harcerstwa Polskiego". Liczna korespondencja do Redakcji, kończy ten numer, gdzie m.in. hm. Ewa Gleratowa pi szę na temat następnego wydania "Kalendarza młodej Polonii Światowej". Podano też, wiersz dra. Jerzego Brauna: "z Ballady o Warszawie". Za dwa lata, "Wzrętek" obchodził będzie 25-lecie swego istnienia. Szmat czasu jak na warunki emigracyjne. Do tego czasu, mamy nadzieję czytania tam jeszcze wielu dobrych opracowań i sprawozdań z pracy harcerek Polskich na świecie. * /z/b/

Nadchodzi jesień..

(1) "WZRĘTEK". Rok. 23. Nr. 126. Październik 1983 r. s. 16. 2d; 5. Rys. Offset. Wyn: 220x200 mm. Wyd: Główna Kwatera Harcerek, 47 Rutland Gate, London, SW7 1PB, England.

Wielka Pod tym tytułem ukazał się bardzo ciekawy artykuł napisany przez dhne. Hannę Dydyńska-Paszkowska i Janinę Kamińska w krakowskim tygodniku "Tygodnik Powszechny" [Rok. xxxvii. - Nr. 40. (1788) z 2. x. 1983 r.]. Autorki przedstawiają tam zyciorys niezwykle pracowitej i zasłużonej w organizacji Harcerek. Op. hm. Jadwigi Laszczka-Wierzbianskiej, (1902-1983), pi sząc m.in. w 1921 r. Jadwiga Wierzbianska zostaje wybrana naczelniczką harcerek i sprawuje tę funkcję aż do jesieni 1937 r. Jest to wyjątkowo długa kadencja co świadczy o wielkim szacunku i autorytecie jaki sobie zdobyła na tym stanowisku.

Robert K. Daszkiewicz

**HARCERSTWO POLSKIE
POZA GRANICAMI KRAJU
od zarania do 1930 roku
w relacjach i dokumentach**

Robert K. Daszkiewicz urodził się w czerwcu 1899 r. w Kijowie. Zmarł 14 XI 1979 r. w Warszawie. Był synem karczwa Ludwika Korybuta Daszkiewicza i Henry z Kozłowskiich. Lata szkolne spędził w Kijowie. W styczniu 1916 r. wstąpił do harcerstwa. W 1917 został drużynowym hufca kijowskiego, następnie członkiem komendy hufca. Po zakończeniu kursu instruktorskiego pod Kijowem został powołany na szkod Komendy Naczelniczej ZHP w Kijowie. Do Polski przybył latem 1919 r. Ukończył w Szkole Podchorążych. W 1920-1924 studiował w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie i w Szkole Nauk Politycznych. W tym też czasie pracował jako urzędnik w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Związane z tą funkcją wyjazd krajowe i zagraniczne wykorzystywał do organizacji i koordynowania działalności harcerskiej w terenie. Z chwilą wydania w 1921 r. przez Naczelniczwą ZHP Wydziału Drużyn Polskich za Granicą został powołany na stanowisko jego kierownika. Funkcję tę sprawował do 1925 roku. W r. 1927 Robert Daszkiewicz objął stanowisko attaché w Konsulacie Generalnym w Paryżu, pełniąc je do jesieni 1932 r. Pozostaje nadal w ścisłym kontakcie i Naczelniczwą ZHP w Warszawie czynnie zajmując się harcerstwem polskim we Francji. W r. 1933 został odznaczony Krzyżem Niepodległości. Jako oficer wojny pancernych brał udział w kampanii wrześniowej. Rezerwe wojny spędził w obozach jeńческих, najdłuższy w oflagu w Woldenbergu. W 1945 roku utworzył w Sopocie polską kategram i wydawnictwo "Fragata". W 1955 zamieszkał pod Warszawą, nadal czynnie zajmując się zaradkami Polonii. Ostatnie kilka lat życia poświęcił zbieraniu materiałów dotyczących polskiej historii harcerskiej.

Opracowanie na temat wczesnych czasów powstania jednostek harcerskich na świecie, pt.: "Harcerstwo Polskie poza granicami Kraju..." [1] napisał harcmistrz Robert K. Daszkiewicz jeszcze w r. 1976-tym. Ukazało się ono drukiem dopiero w 1983 roku już po zgonie autora. (Krótki życiorys Jego załączamy).

Praca hm. Daszkiewicza przedstawia okres powstania jednostek harcerskich na świecie i ich rozwój za okres lat od 1910 do 1930-go. Jest to okres najwczesniejszy w historii tego Ruchu. Materiał tutaj przedstawiony, a przede wszystkim podane dokumenty, pokazują bardzo rzeczowo owe sprawy. Autor opiera się w tym opracowaniu na własnych zbiorach oraz pracach m.in.: hm. Wacława Białejewskiego, naczelnego historyka Związku, [2], hm. Jędrzeja Giertycha, b. kierownika Wydziału Drużyn Polskich za Granicą w GKM ZHP, [3], hm. Henryka Kapiszewskiego, [4], oraz innych, z którymi w owym czasie blisko Autor współpracował. Na wstępie omawia Autor obszernie prace dużej liczby Zagranicznych ZHP, gdzie czyniono duże starania w kierunku utrzymania prac harcerskich na świecie. Czytamy o tym m.in.:

... "A ileż to jest znaczniejszych skupień naszych rodaków za granicą, gdzie o harcerstwie prawie nikt nawet nie słyszał, a w każdym razie poważniej nie po myślał!"

Ku tym to właśnie polskim wyspom, rozrzuconym po całym niemal obszarze ziemskiego globu, winna się zwrócić obecnie nasza "harcerska ekspansja." ...

Z okazji Narodowego Zlotu ZHP w Polsce odbytego w r. 1924 /3-9.vii./, przybyło tam 89 harcerzy i 5 instruktorów z: Botwy, Niemiec, Francji, Czechosłowacji, Rumunii Związku Radzieckiego oraz kilka harcerek z Botwy oraz czeskiego Śląska. W piśmie tego Zlotu pt.: "Harc" (Nr. 1 z d. 4.vii.1924 r.) czytamy m.in.:

... "Witajcie i z obcyzny, z dalekich nieraz okolic przybyliście, pokonawszy wielkie trudności na Pierwszy Narodowy Zlot Harcerski. Witamy Was tym serdeczniej, że większość z Was nie widziała oczyszczonych miast, pól i lasów, a chcemy, żeby pierwsze chwile spędzone w kraju przekonały Was, że wszędzie jak bracia serdecznie kochamy, a wżdy braterstwa dziś chcemy jeszcze więcej zacieśnić. Spotkaliśmy się w obozie przy ognisku jak w rodzinnym domu, niechaj nam jak w domu będzie dobrze i miło. Witajcie!" ...

Na następnym, II-gim Narodowym Zlocie, jaki odbył się w Poznaniu: 14-23 lipca 1929 roku, przybyli harcerze z różnych krajów w znacznie już liczniejszych kontygentach: z W.M. Gdańska 384, z Niemiec 79, z Czechosłowacji 164, z Botwy 65, z Francji 25, z Rumunii 15, z Brazylji 2. Wydano również na tym Zlocie pismo pt.: "Harc" z podtytułem "II Narodowy Zlot Harcerzy. Dziennik obozowy".

Po wstępnym omówieniu tematu ogólnego a mianowicie, ośrodka kierowiczego ZHP a jednostek harcerskich na świecie, Autor przedstawia, szczególnie ważne tutaj, początki pracy skautowo-harcerskiej w szeregu krajach z wyłuskianiem w dostępnym materialeach źródłowych, pierwszych lat ich zapoczątkowania. Tak więc, pisze On rodzajni poświęcone krajom: Niemcy od 1913 r.: Wolne Miasto Gdańsk od 1920 r.: Austria od 1915 r.: Czechosłowacja od 1915 r.: Botwa od 1920 r.: Litwa (brak danych): Rumunia od 1914 r.: Francja od 1923 r.: Belgia od 1932 r.: Anglia (próbę czynione w r. 1930 nie dały wyników organizacyjnych ZHP); Dania od 1926 r.: Stany Zjednoczone A.P. od 1915 r.: Kanada od 1928 r.: Brazylia od 1923 r.: Azja-Daleki Wschód; Syberia od 1919 r.: Mandzuria od 1918 r. Wszędzie tam, Autor pokazał bardzo dobitnie wariety w jakich owa praca harcerska powstawała.

Pod każdym względem opracowanie dha. Daszkiewicza jest pracą pionierską w przedstawieniu tych pierwszych kroków organizacyjnych ZHP na świecie. Pobudza ona do dalszej pracy w tym kierunku bo jest jeszcze wiele tam do godania. Słusznie też w przedmowie do tej pracy, pisze hm. RP. Zbigniew Heidrich i: "... W działalności i; mającej na celu utrwalenie wżdy polskiego wychodźstwa z krajem ojczystym, niemała zastrzeżenie miał i dziś także ma Związek Harcerstwa Polskiego. Skupiając uwagę przede wszystkim na polskiej młodzieży harcerskiej nie pomijało starszej społeczności, gdyż od patriotycznej postawy ojców i matek zależała polskość ich dzieci." ...

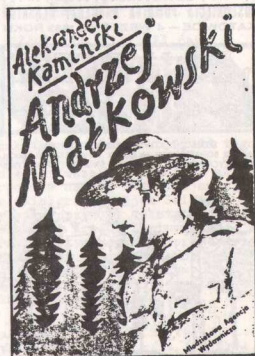
Książka zasługuje na naszą szczególną uwagę. /zb/.

- (1) Robert K. Daszkiewicz, "Harcerstwo Polskie poza granicami Kraju od zarania do 1930 roku w relacjach i dokumentach" Przygotował do wydania Leon Fornela. Okładka Druk. s. 220. Wym: 237x167 mm. Nakład: 625 + 25 egz. Wyd: Katedra Teologii Katolickiej, Lubelski, Lublin /katedra/ 1983 r. Polska.
- (2) Wacław Białejewski, "Historia Harcerstwa Polskiego". Wyd: II. Warszawa, 1935 rok.
- (3) Jędrzej Giertycha, "Usługi o akcji harcerstwa polskiego poza granicami Kraju w latach 1921-1930" /maszynopis/, Londyn 1974 r. Anglia.
- (4) Henryk Kapiszewski, "Związek Harcerstwa Polskiego w Niemczech", Warszawa, 1969.

A N D R Z E J M A Ł K O W S K I

Obecne wydanie książki pióra Aleksandra Kamińskiego (28.i.1903-15.iii.1978) jest trzecim. Pierwsze ukazało się w r. 1934, [1], następnie w r. 1979 [2]. Obecne wydanie jest przedrukiem ostatniego, z 1979 roku. [3]. Jak już wiemy z poprzednich, tematem książki jest przedstawienie życia i pracy Andrzeja Małkowskiego. Tworczy Ruch Harcerskiego Polzianek Polskich. Dobrze się stało, że postanowiono się o je ponownie wydanie, bo poprzednie już są tzw. 'białymi krukami'. Również, wydanie tej pracy formacji książki - kieszonkowej, ułatwia czyta-nie jej przez młodzież harcerską - pod namiotami.

- /1/ Aleksander Kamiński, "Andrzej Małkowski". Okładka, Obwoluta. Wykonat Wł. Czarniecki. Druk. Str. 148. Zdjęć: 7. Wymyary: 195x135 mm. Wyd: "Na Tropie", Katowice 1934 rok. Polska.
- /2/ Aleksander Kamiński, "Andrzej Małkowski", Okładka, Obwoluta. Wykonat Marian Jankowski. Druk. Str. 136 Zdjęć: 10. Reprodukcyjność. Wymyary: 195x124 mm. Nakład: 10.000 + 330 egz. Wyd: Instytut Wydawniczy, PAX, Warszawa, grudzień, 1979 rok. Polska.
- /3/ Aleksander Kamiński, "Andrzej Małkowski" Okładka, Opr. Ryszard Kryski. Druk. Str. 224. Zdjęć: 10. Reprodukcyjność: 6. Wymyary: 165x115 mm. Nakład: 19.650 + 350 egz. Wyd: Wydawnictwo Agencja Wydawnicza, Warszawa, styczeń, 1983 rok. Polska.

Ostatni zeszyt "Harcerskiego Informatora Historycznego" [1] jest kolejnym drugim. Pierwszy ukazał się z końcem 1982 roku. Publikacja poświęcona jest w treści opracowaniem na temat z historii Harcerstwa, opartych na studiach tego przedmiotu prowadzonych w Komisji Historycznej ZHP, działającej w oddziałach na terenie całego Kraju.

W obecnym wydaniu, pisze dr. Bolesław Leonhard wkiłowe opracowanie pt: 'Od Skautingu do Harcerstwa', gdzie przedstawia nie tylko różnice Skautingu angielskiego w stosunku do Harcerstwa w Polsce, ale pokazuje kształtowanie się tych spraw na ziemiach polskich w pierwszych latach powstania tego Ruchu. = Marian Miszczyk poświęcił omówienie pracy Wacława Błażejewskiego: 'Bibliografia harcerska 1911-1960' książki, która ukazała się w r. 1981. Omówienie to, jest szczegółowe i bardzo trafne. Pisze On w zakończeniu m.in.: "Bibliografia jest pomnikowym dziełem zbierającym harcerski dorobek wydawniczy."...Niestety, książka jest już praktycznie wy-czerpana dla nabywcy i za lat parę, będzie 'białym krukiem' w zbiorach harcerskich =Andrzej Rembalski w obszernym artykule omawia potrzebę opracowania Harcerskiego Słownika Biograficznego. Podkreśla On słuszność, konieczność rozpoczęcia takiej pra-cy szczególnie dzisiaj, kiedy istnieje Komisja Historyczna ZHP. = Odnutowano kilka danych o sp. Edward Wincenty Wołoszyn, który od roku 1915 pracował na różnych s-tanowiskach kierowniczych w Kielcach = Marian Miszczyk omawia następnie, zagad-nienia opracowania prasy harcerskiej w artykule; 'Bibliografia Prasy Harcerskiej' gdzie wskazuje na trudności w jej uzyskaniu, katalogowaniu oraz ostatecznym op-racowaniu tego materiału w formie zwartej. Dla przykładu, wylicza Autor m.in. 28 po-zycji wydawniczych Harcerstwa w Kraju z lat: 1980-1983 / z wyłączeniem pism cen-tralnych/. Pismo jest wartościowym informatorem poświęconym postępowi prac z hi-storii Harcerstwa w Polsce. /b/

(1) "HARCERSKI INFORMATOR HISTORYCZNY". Biuletyn Komisji Historycznych ZHP. Rok. 11. Nr. 1. Styczeń-Marzec 1983 r. Offset. s. 24. Wymiar: 202x145 mm. Nakład: 500 egz. Re-daktor: Marian Miszczyk. Wyd: Zespół Historyczny GK ZHP, Warszawa, Polska.

NA PAMIĄTKĘ
ODSŁONIĘCIA POMNIKA HARCERZY ŚLĄSKICH
KATOWICE - 4 WRZEŚNIA 1983 ROKU

POMNIK HARCERZY ŚLĄSKICH

SPOŁCZNY KOMITET BUDOWY POMNIKA
PAMIĘCI BOHATERÓW HARCERKI I HARCERZY ŚLĄSKICH
POLEGŁYCH W LATACH II WOJNY ŚWIATOWEJ 1939-1945

Na katowickim Rynku stanął pomnik ku chwale har-cerzy poległych w wrześniu 1939 roku. Ale nie tych z tego okresu. Pomnik jest symbolem pamięci poległych wszystkich Harcerki i Harcerzy Śląs-kich w latach II-iej wojny światowej 1939-1945 roku. Z okazji odsłonięcia tego pomnika dnia 4-go września 1983 roku, Społeczny Komitet jego bu-dowy, wydał ponownie, [b]uczyniono to po raz pie-tywszy w 1982 roku [1] specjalny numer broszurki pt: 'Harcerz Śląski' [2]. W niej przedstawiono: krótkie życiorysy osób związanych z pracą har-cerską tego okresu, m.in. hm. Józef Pukowiec, Sta-nisław Sołtys, Ryszard Kot, Helena Gólbowa, Ra-fał Kocik, Jadwiga Sołtysowa, Marek Prokop, Alojzy Kot oraz wielu innych. Omówiono tam również spr-awy pracy pomnika, opracowanego przez rzeźbia-rza Zygmunta Brachmańskiego oraz opisano miejs-ca walk i mecenstwa Polaków z Katowic, które o-czekują jeszcze na swoje właściwe upamiętnienie Wydano również z tej okazji pamiątkowy medal . . . "Dziś natchodni" - pismo ukazujące się w Kato-wicach, wydało z tej okazji specjalny numer [3], poświęcony sprawom harcerstwa w Polsce. **

(1) "HARCERZ ŚLĄSKI". Na pamiątkę wmurowania Aktu Eretycznego pod Pomnik Harcerzy. Offset. s. 16. Ry-sunki. Wym: 205x147 mm. Nakł: 1.000 egz. Wyd: Spo-łeczny Komitet Budowy Pomnika Harcerzy, Katowice, wrzesień 1981 rok.

archiwum
harcerskie.pl

- (2) "HARCERZ ŚLĄSKI". Na pamiątkę odsłonięcia Pomnika Harcerzy Śląskich. Offset. s. 16. Zdjęcia i rysunki. Wym: 210x145 mm. Nakład: 1.500 egz. Wyd: Społeczny Komitet Bu-dowy Pomnika Harcerzy, Katowice, 4 września 1983 roku.
(3) "Dziennik Zachodni", Nr. 171./11.975./dn. 31.VIII.1983 r., Katowice, Polska.

LILIJKA I KRZYŻ HARCERSKI W DOKUMENTACH

W lipcu i sierpniu b.r. na łamach tygodnika krajowego ZHP, pt: "Motywy" [1] Marian Miszczyk ogłosił ciekawy cykl poświęcony symbolom w Ruchu Harcerskim. Mówi On tam oczywiście o krzyżu i lilijce harcerskiej. Omawia-jac krzyż harcerski, przedstawił Autor w wybranych do-kumentach, najwęższe jego początki, kiedy w r. 1911 rozpisano konkurs na takowy we Lwowie. Omówił również kolejne przebiegi w kierunku przyjęcia szeregu projekt-ów w tej sprawie, gdzie m.n. jeden przedstawiał krzyż z gwiazdka w środku, co miało oznaczać stopnie harcerskie /Wzór obok./ Ostatecznym projektem krzyża harcers-kiego, stał się nadesłany przez ks. dra. Kazimierza Lutos-ławskiego, przyjęty za ogólna odznakę Związku w połączonym ruchu dzielnicowym w Polsce.

Lilijka harcerska ma również swoją historię, która tutaj doskonale przedstawił w świetle dokumentów Miszczyk. Również w tej serii, pisze Autor o podrodzeniu har-cerskim 'Czuwaj' - "Badź Gotów", ponownie przedstawiając to bardzo rzeczowo. Wyobył bardzo wskazane, aby prace ukazały się w formie małej broszurki, co pozwoliło -by na łatwiejsze rozprowadzenie tych dobrych opracowań wśród młodzieży harcers-kiej w Kraju i na świecie. /zb/

- (1) "MOTYWY" Tygodnik Związku Harcerstwa Polskiego, Warszawa, Polska.
Tamże. Marian Miszczyk, "Krzyż harcerski"/cz. 1./Nr. 28. (1231), 13.VIII.1983 r.
Tamże. Marian Miszczyk, "Krzyż harcerski"/cz. 2./Nr. 29. (1232), 20.VIII.1983 r.
Tamże. Marian Miszczyk, "Hasła, podrodzenia, zasobienia harcerskie". Nr. 31. (1234), 3.VIII.1983 r.,
Tamże. Marian Miszczyk, "Lilijka harcerska". Nr. 33. (1236), 17.VIII.1983 rok.

Od maja 1982 roku ukazuje się w Rzymie w języku polskim miesięcznik pt: "KRONIKA RZYMSKA". Pismo powstało z konieczności czasu. W pierwszym wydaniu czytamy m.in. . . "Wydarczenia w polskim Rzymie - szczególnie w czasach kiedy na Stojick Plotrowej zasiada polski papież Jan Paweł II - interesuje Pola-ków zarówno w Kraju jak i rozsiłanych po licznych zakątkach świata."...[1]. Od tego czasu, pismo staje się doskonałym informatorem z życia Polskich instytucji i or-ganizacji w Rzymie, a przede wszystkim rejestruje się tam wszelkie przejawy akty-wności papieża Jana Pawła II. To też powoduje, zwrócenie naszej uwagi, na specjal-ny numer 'Kroniki' [2] poświęcony w całości drugiej Pielgrzymce Ojca Świętego Ja-na Pawła II do Ojczyzny w r. 1983. W treści, zeszyt ten przynosi teksty licznych przemówień oraz wyjatki z nich, Ojca Świętego do Rodaków w Kraju. Zamieszczono w tym wydaniu 20 zdjęć w kolorach oraz 13 biało-czarnych, w tym jedno kolorowe, prze-dstawiające trzech harcerzy składających upominek Ojcu Świątemu. Pismo redagu-je z dużą dozą znajomości tego fachu, ks. prałat Ksawery Sokółowski w czym pomaga tutaj O. Kazimierz Przydatek, ZJ., oraz O. Konrad Hejmo, OP. Pod względem technicznym, pismo drukowane na papierze błyszczącym przedstawia się bardzo okazale. **

- (1) "KRONIKA RZYMSKA", Nr. 1. Maj 1982 r. s. 32. /Nr. 2. Czerwiec 1982 r. s. 32. /Nr. 3. Lip-ciec 1982 r. s. 32. /Nr. 4. Sierpień 1982 r. s. 32. /Nr. 5. Wrzesień 1982 r. s. 32. /Nr. 6. Październik 1982 r. s. 40. /Nr. 7. Listopad 1982 r. s. 40. /Nr. 8. Grudzień 1982 r. s. 16.
Nr. 1. (9). Styczeń 1983 r. s. 24. /Nr. 2. (10) Luty 1983 r. s. 24. /Nr. 3. (11) Marzec 19-83 r. s. 24. /Nr. 4. (12) Kwiecień 1983 r. s. 24. /Nr. 5. (13) Maj 1983 r. s. 24. /Nr. 6. (14) Czerwiec 1983 r. s. 32. Druk: 300x210.
(2) Tamże. Nr. 6-7. (14-15) Czerwiec-Lipiec 1983 r. s. 32. Druk: 300x210.
Rys. Redak. Ks. Ksawery Sokółowski. Wyd: Dom Polski Jana Pawła II, 00189 RDBA, via Cass-ta 1200, Italtla.

OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II W KANADZIE

Ojciec Święty Jan Paweł II odbędzie pielgrzymkę do Kanady w czasie od dnia 9-go do 19-go września 1984 roku. Obok

podajemy symboliczny znak tej wizyty ustalony przez Konferencję Biskupów Katolickich w Kanadzie.

XVI ŚWIATOWE JAMBOREE SKAUTÓW

XVI-te Światowe Jamboree Skautów odbędzie się w Australii w terminie od 30-go grudnia 1987 r. do 7-go stycznia 1988 roku. Miejscem obozu Jamboree będzie park Skautów p.n. Catarack Scout Park, który mieści się na południe od miasta Sydney w stanie południowym Australii. Wiele atrakcji tego Jamboree będzie prowadzonych nad morzem Tasmańskim u brzegów miasta Wollongong znajdującego się o 50 km. na południe od Sydney. W tej okolicy, w Alpach Australijskich jest szczyt górski im. Tadeusza Kościuszki, wysokości 2.234 metrów nad poziomem morza. W Australii pracuje Okręg Związku Harcerstwa Polskiego p.g.Kraju, co pozwoli uczestnikom tego Okręgu na odwiedzenie Jamboree. **

BOGDAN PIECHOWIAK

**5 HARCERSKA
DRUŻYNA
ŻEGLARSKA
IM.KRÓLA WŁADYSŁAWA IV
W WĄGROWCU**

Jest to bardzo szczegółowe opracowanie historii tej drużyny, powstałej w r.1930 r której prace w harcerstwie dobiegły 1960 roku.Podano w tej pracy wiele dokumentów z pracy tej drużyny z przed 1939 roku.

Bogdan Piechowiak, "5 Harcerska Drużyna Żeglarska im.Króla Władysława IV w Wągrowcu". Okładka. Offset. Wym: 207x145 mm. s.52.nlb.12.Redaktor oprac.Marian Miszczuk.Nakł:1.000 egz Wyd;Zespół Historyczny GK ZHP,Warszawa 1983 r. Polska.

MUZEUM HARCERSKIE

Pod tym tytułem ukazał się w piśmie pt: "Węzełek" [1] artykuł, w którym piszą harcerki m.in. co następuje: "...Od pewnego czasu na wszystkich terenach zaczynają się przygotowania do 75-lecia Z.H.P..

Na jednym z zebrań Głównej Kwatery Harcerki, w ubiegłym roku, kiedy dyskutowaliśmy o tym, wśród wysuwanych projektów, wyłoniło się parę związanych z potrzebą: gromadzenia i zabezpieczenia pamiątek harcerskich.Mówiliśmy o konieczności stworzenia Muzeum Harcerskiego na Emigracji i potrzebie utworzenia Komisji, która by się tym zajęła. " ...

Wydaje się iż owe myśli są bardzo na czasie. Wskazane jest bowiem aby Muzeum Harcerskie powstało!

Pierwszym oparciem w uzyskaniu eksponatów do niego powinny być materiały znajdujące się w posiadaniu Naczelnictwa oraz Harcerskiej Komisji Historycznej w Londynie. Następnie, Komisja powinna zwrócić się z apelem do wszystkich - harcerki i harcerzy, tak obecnych w organizacji jak byłych oraz Okręgów ZHP o przesłanie pamiątek harcerskich dla tych zbiorów.

Jeśli zostanie to zrobione właściwie i z dozą profesjonalizmu, to odzew będzie pozytywny.

Samo miejsce na takie Muzeum jest chyba możliwe do uzyskania w Polskiej Bibliotece w Londynie. Miejsce to bowiem daje pewną gwarancję stabilizacji owych zbiorów, oraz fachową nad nimi opiekę.

Mając na uwadze wartość takich zbiorów, opieka nad nimi powinna być dokonana, ze strony ZHP, przez stałą Komisję tak aby nie zmieniano tam ludzi za każdym Zjazdem ZHP i wyborami. Komisja taka powinna mieć własny układ osobowy i wyborczy w tej sprawie oraz długo trwałą kadencję jej członków.

Muzeum Harcerskie na Emigracji, jak proponują harcerki, powinno stać się własnością całego ZHP na świecie. Powinno ono być po-parte przez Polonię na świecie i stać się zaczątkiem ośrodka naukowego młodzieży Polonijnej działającej w Harcerstwie od 1939 roku poza granicami Kraju. Propozycja harcerki w tym względzie jest godna przemyślenia!

ZB

/1/ "Węzełek", Rok.23.Nr.126.Październik 1983 r., Londyn, Anglia.